

การดำเนินงาน
นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี
อย่างมีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ

A background image showing a group of school children in a field. Some are wearing red and white uniforms, while others are in yellow and red. They appear to be engaged in an outdoor activity or lesson. The image is slightly faded to allow text to be overlaid.

รายการที่จัดให้ฟรี

๑. ค่าเล่าเรียน
๒. หนังสือเรียน
๓. อุปกรณ์การเรียน
๔. เครื่องแบบนักเรียน
๕. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเป็นธรรมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้น รัฐบาลซึ่งมีความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพ เพื่อขยายโอกาสแก่เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส และผู้เรียนทั่วประเทศให้สามารถเข้าถึงการได้รับการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรายการของการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพไว้ใน ๕ หมวด ได้แก่ หมวดค่าเล่าเรียน หมวดหนังสือเรียน หมวดอุปกรณ์การเรียน หมวดเครื่องแบบ ชุดนักเรียน และหมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งในหมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ได้กำหนดขึ้นมานั้น เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีความประสงค์มุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา

เอกสารเล่มนี้จะได้นำเสนอถึงหลักการและเกณฑ์การพิจารณา รวมทั้งรายละเอียดการจัดสรรในแต่ละหมวดดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องจะช่วยผลักดันนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพนี้ให้บังเกิดผลประโยชน์แก่เด็กและผู้เรียนทั่วประเทศได้อย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ

มีนาคม ๒๕๕๒

เกริ่นนำ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) ได้กล่าวชี้แจงต่อที่ประชุมรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๒ ในประเด็น การอภิปรายนโยบายโครงการเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพ ซึ่งได้ขอตั้ง และได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยระบุถึงความมุ่งหวังว่า จะสามารถส่งผลช่วย แก้ไขสถานะเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังมีปัญหา ตามมาตรการที่รัฐบาล ต้องการจะหมุนเวียนเงินในระดับพื้นที่และลดภาระค่าครองชีพของ ประชาชน รวมทั้งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากจนและ เด็กด้อยโอกาสทั่วประเทศ

แนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมี คุณภาพนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เช่น ผู้แทนนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้ประกอบการภาคเอกชน กลุ่มแม่บ้าน ในชุมชนต่างๆ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา โดยจัดทั้งที่ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อหาข้อสรุปสำหรับกำหนดวิธีการที่เหมาะสมโดยยึดหลัก ๔ ประการ คือ ๑) ประหยัดเงินงบประมาณแผ่นดิน ๒) มีความโปร่งใส ๓) มีปัญหาในทางปฏิบัติตามมาน้อยที่สุด และ ๔) การมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายของสถานศึกษา ซึ่งจากผลข้างต้นทำให้ได้ความชัดเจนสำหรับ การดำเนินงานตามนโยบายฯ โดยภายในเอกสารฉบับนี้จะได้นำเสนอข้อมูล รายละเอียดการจัดสรรในแต่ละรายการต่อไป

สารบัญ

	หน้า
สรุปวิธีการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี	ก
หมวดรายการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี	
๑. หมวดค่าเล่าเรียน	๑
๒. หมวดหนังสือเรียน	๒
๓. หมวดอุปกรณ์การเรียน	๔
๔. หมวดเครื่องแบบนักเรียน	๖
๕. หมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๘
ภาคผนวก	
- ประมวลภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็น จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฯ	๑๐

สรุปวิธีการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพ

๑. ค่าเล่าเรียน จัดสรรให้ผู้เรียนตามอัตราค่าใช้จ่ายรายหัว
๒. ค่าหนังสือเรียนและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จัดสรรให้สถานศึกษาบริหารจัดการเอง
๓. ค่าอุปกรณ์การเรียนและเครื่องแบบนักเรียน จัดสรรให้สถานศึกษา แล้วส่งต่อให้ผู้ปกครองจัดซื้อเอง

หมวดค่าเล่าเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณค่าเล่าเรียน ให้แก่ผู้เรียนทั่วประเทศ ตามอัตราค่าใช้จ่ายต่อหัวที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในแต่ละระดับและประเภท ดังนี้

ก. การศึกษาในระบบ

- อนุบาล	คนละ ๑,๓๐๐ บาทต่อปี
- ประถมศึกษา	คนละ ๑,๙๐๐ บาทต่อปี
- มัธยมต้น	คนละ ๓,๕๐๐ บาทต่อปี
- มัธยมปลาย	คนละ ๓,๘๐๐ บาทต่อปี
- ปวช. (ช่างอุตสาหกรรม)	คนละ ๖,๕๐๐ บาทต่อปี
(พาณิชยกรรม)	คนละ ๔,๙๐๐ บาทต่อปี
(คหกรรม)	คนละ ๕,๕๐๐ บาทต่อปี
(ศิลปกรรม)	คนละ ๖,๒๐๐ บาทต่อปี
(เกษตรกรรมทั่วไป)	คนละ ๕,๙๐๐ บาทต่อปี
(เกษตรกรรมปศุสัตว์)	คนละ ๑๑,๙๐๐ บาทต่อปี

ข. การศึกษานอกระบบ

- ประถมศึกษา	คนละ ๑,๑๐๐ บาทต่อปี
- มัธยมต้น	คนละ ๒,๓๐๐ บาทต่อปี
- มัธยมปลาย	คนละ ๒,๓๐๐ บาทต่อปี
- ปวช.	คนละ ๔,๒๕๐ บาทต่อปี

หมายเหตุ

๑. เพิ่มการอุดหนุนแก่นักเรียนอนุบาล ๓ ขวบในโรงเรียนเอกชน
๒. ปรับเพิ่มอัตราอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนอีกร้อยละ ๑๐

หมวดหนังสือเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณค่าหนังสือเรียนให้แก่สถานศึกษา สำหรับบริหารจัดการได้เองตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดวิธีการให้ถูกต้องตามระเบียบของราชการ และให้มีการจัดระบบหนังสือเรียนเพื่อส่งต่อให้นักเรียนในรุ่นต่อๆ ได้นำไปใช้ ทั้งนี้ การดำเนินการคัดเลือกหนังสือเรียนของสถานศึกษานั้น กำหนดให้จะต้องมีการพิจารณาตัดสินใจร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับภาคี ๔ ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง กรรมการนักเรียน และผู้แทนชุมชน

สำหรับเกณฑ์ของเงินที่จะจัดสรรเป็นค่าหนังสือเรียนตามรายหัวมีดังนี้

ก. การศึกษาในระบบ

- อนุบาล	คนละ	๒๐๐.๐๐	บาท
- ประถมศึกษาปีที่ ๑	คนละ	๔๘๓.๒๐	บาท
- ประถมศึกษาปีที่ ๒	คนละ	๓๔๗.๒๐	บาท
- ประถมศึกษาปีที่ ๓	คนละ	๓๖๕.๖๐	บาท
- ประถมศึกษาปีที่ ๔	คนละ	๕๘๐.๐๐	บาท
- ประถมศึกษาปีที่ ๕	คนละ	๔๒๔.๐๐	บาท
- ประถมศึกษาปีที่ ๖	คนละ	๔๙๖.๐๐	บาท

- มัธยมศึกษาปีที่ ๑ คนละ ๗๓๙.๒๐ บาท
- มัธยมศึกษาปีที่ ๒ คนละ ๕๖๔.๘๐ บาท
- มัธยมศึกษาปีที่ ๓ คนละ ๕๖๐.๐๐ บาท
- มัธยมศึกษาปีที่ ๔ คนละ ๑,๑๖๐.๘๐ บาท
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕ คนละ ๘๐๕.๖๐ บาท
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖ คนละ ๗๖๓.๒๐ บาท
- ปวช. คนละ ๑,๐๐๐.๐๐ บาท

ข. การศึกษานอกระบบ

- ประถมศึกษา คนละ ๒๙๐ บาทต่อปี
- มัธยมต้น คนละ ๓๖๐ บาทต่อปี
- มัธยมปลาย คนละ ๔๐๐ บาทต่อปี
- ปวช. คนละ ๕๐๐ บาทต่อปี

แนวทางการดำเนินงานจัดซื้อหนังสือเรียนของสถานศึกษา

หมวดอุปกรณ์การเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำบัญชีจ่ายเงินสดให้แก่ผู้ปกครองของนักเรียนตามเกณฑ์ค่าใช้จ่ายรายหัว โดยผู้ปกครองและนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนด้วยตนเอง และให้นำใบเสร็จรับเงินที่มีมูลค่าไม่ต่ำกว่าเงินสดนั้น มาเป็นหลักฐานแสดงกับสถานศึกษา โดยมีการตรวจสอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคี ๔ ฝ่ายอีกชั้นหนึ่ง

ตัวอย่างรายการของอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ แบบฝึกหัด สมุด ดินสอ ปากกา ยางลบ ไม้บรรทัด เครื่องมือเรขาคณิต วัสดุฝึกด้านคอมพิวเตอร์ (เช่น แผ่นซีดี) กระดาษ A๔ สีเทียน ดินน้ำมัน เป็นต้น

สำหรับเกณฑ์ของเงินที่จะจัดสรรเป็นค่าอุปกรณ์การเรียนตามรายหัว มีดังนี้

- อนุบาล	คนละ ๑๐๐ บาทต่อภาคเรียน
- ประถมศึกษา	คนละ ๑๙๕ บาทต่อภาคเรียน
- มัธยมต้น	คนละ ๒๑๐ บาทต่อภาคเรียน
- มัธยมปลาย	คนละ ๒๓๐ บาทต่อภาคเรียน
- ปวช.	คนละ ๒๓๐ บาทต่อภาคเรียน

แนวดำเนินการของสถานศึกษาจัดสรรเงินให้ผู้ปกครอง สำหรับจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน

หมวดเครื่องแบบนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำบัญชีจ่ายเงินสดให้แก่ผู้ปกครองของนักเรียนตามเกณฑ์ค่าใช้จ่ายรายหัว โดยผู้ปกครองและนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดซื้อเครื่องแบบนักเรียนด้วยตนเอง และให้นำใบเสร็จรับเงินที่มีมูลค่าไม่ต่ำกว่าเงินสดนั้น มาเป็นหลักฐานแสดงกับสถานศึกษา โดยมีการตรวจสอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคี ๔ ฝ่ายอีกชั้นหนึ่ง

สำหรับเกณฑ์ของเงินที่จะจัดสรรเป็นค่าเครื่องแบบนักเรียนตามรายหัว มีดังนี้

- อนุบาล	คนละ ๓๐๐ บาทต่อปี
- ประถมศึกษา	คนละ ๓๖๐ บาทต่อปี
- มัธยมต้น	คนละ ๔๕๐ บาทต่อปี
- มัธยมปลาย	คนละ ๕๐๐ บาทต่อปี
- ปวช.	คนละ ๔๐๐ บาทต่อปี

ทั้งนี้ รายการเครื่องแบบนักเรียนที่กำหนดจะจัดสรรคือ คนละ ๒ ชุดต่อปี ตามราคารามาตรฐานคุณภาพ ซึ่งหากผู้ปกครองรายใดจะซื้อเครื่องแบบนักเรียนที่มีราคาสูงกว่า ก็จะต้องรับภาระในราคาส่วนต่างเอง และหากผู้ปกครองมีชุดเครื่องแบบนักเรียนเพียงพออยู่แล้วก็สามารถนำเงินไปซื้อเข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า ชุดกีฬา ชุดลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารีได้

นอกจากนี้ ได้มีการกำหนดให้สำรวจผู้ประกอบการที่ประสงค์จะสละสิทธิ์ไม่รับเงินค่าเครื่องแบบนักเรียน โดยถือเป็นนโยบายที่ทุกสถานศึกษาต้องการรณรงค์ให้มีการเสียสละสำหรับผู้มีฐานะดี ซึ่งสถานศึกษาจะได้มีหนังสือตอบขอบคุณและเชิดชูเกียรติผู้ประกอบการที่แสดงความประสงค์สละสิทธิ์ และจะมีการนำเงินกองทุนที่ได้จากการสละสิทธิ์ไปช่วยเหลือสถานศึกษาที่ด้อยโอกาสต่อไป

แนวดำเนินการของสถานศึกษาจัดสรรเงินให้ผู้ปกครอง สำหรับจัดซื้อเครื่องแบบนักเรียน

หมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สำหรับบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้เองตามวัตถุประสงค์ ใน ๔ กิจกรรม ได้แก่

๑. กิจกรรมวิชาการ โดยจัดอย่างน้อย ๑ ครั้ง ต่อคนต่อปี
๒. กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น ค่ายลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี โดยจัดอย่างน้อย ๑ ครั้ง ต่อคนต่อปี
๓. ทักษะศึกษานอกสถานที่ โดยจัดอย่างน้อย ๑ ครั้ง ต่อคนต่อปี
๔. บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือคอมพิวเตอร์ โดยจัดอย่างน้อย ๔๐ ชั่วโมง ต่อคนต่อปี

ซึ่งในรายละเอียดการดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละแห่งนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาและภาคี ๔ ฝ่าย ควรจะมีการพิจารณาร่วมกัน โดยคำนึงผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลัก

มีดังนี้

สำหรับเกณฑ์ของเงินที่จะจัดสรรเป็นค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ก. การศึกษาในระบบ

- อนุบาล	คนละ ๒๑๕ บาทต่อภาคเรียน
- ประถมศึกษา	คนละ ๒๕๐ บาทต่อภาคเรียน
- มัธยมต้น	คนละ ๔๕๐ บาทต่อภาคเรียน
- มัธยมปลาย	คนละ ๔๗๕ บาทต่อภาคเรียน
- ปวช.	คนละ ๔๗๕ บาทต่อภาคเรียน

ข. การศึกษานอกระบบ

- ประถมศึกษา	คนละ ๑๕๐ บาทต่อภาคเรียน
- มัธยมต้น	คนละ ๒๕๐ บาทต่อภาคเรียน
- มัธยมปลาย	คนละ ๒๕๐ บาทต่อภาคเรียน
- ปวช.	คนละ ๕๓๐ บาทต่อภาคเรียน

ภาคผนวก

ประมวลภาพการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ตามนโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพ

ครั้งที่ ๑ ส่วนกลาง : โรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพฯ

ครั้งที่ ๒ ส่วนภูมิภาค : โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี

การดำเนินงาน
นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี
อย่างมีคุณภาพ

“ประหยั้ดงบประมาณ
มีความโปร่งใส
มีปัญหในทางปฏิบัติน้อยที่สุด
เกิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย”

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ